

Besluit van de Vlaamse Regering houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Zelzate - Kallo'

DE VLAAMSE REGERING,

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op :

- de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 2.2.10, §1, gewijzigd bij het decreet van 1 juli 2016;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft en op de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011, wat de bindende bepalingen betreft.

Vormvereisten

Volgende vormvereisten zijn voldaan:

- De Vlaamse Regering keurde de startnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Zelzate - Kallo' goed op 17 juli 2020.
- De publieke consultatie over de startnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Zelzate - Kallo' werd gehouden van 21 augustus 2020 tot en met 19 oktober 2020. Het publiek participatiemoment werd omwille van de corona-maatregelen georganiseerd in de vorm van een webinar. Het participatiemoment vond plaats op 8 oktober 2020. Er werden 19 inspraakreacties ingediend tijdens de inspraakperiode. Daarvan zijn er 16 adviezen en 5 individuele inspraakreacties. Er werd advies uitgebracht over de startnota door volgende instanties: Saro, Provincie Oost-Vlaanderen, Beveren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Zelzate, het Agentschap Onroerend Erfgoed, Infrabel, de Vlaamse Milieu Maatschappij, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Agentschap Wegen en Verkeer Oost-Vlaanderen, het Agentschap Natuur en Bos, het Departement Landbouw & Visserij, de afdeling Maritieme Toegang, de Maatschappij Linkerscheldeover, het havenbedrijf Antwerpen.

- Het advies van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed van 21 oktober 2020 over de startnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Leidingstraat Zelzate - Kallo’.
- De scopingnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Leidingstraat Zelzate - Kallo’.
- De plenaire vergadering over het voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Leidingstraat Zelzate - Kallo’ van 28 april 2023, het verslag ervan en de schriftelijke adviezen van Beveren, Moerbeke, Stekene, Wachtebeke, Zelzate, Provincie Oost-Vlaanderen, het Departement Landbouw en Visserij, de NMBS, het Agentschap Natuur en Bos, het Departement Mobiliteit en Openbare werken, de Moerbeke Polder, het Agentschap Onroerend Erfgoed, Polder Sinaai – Daknam, de Vlaamse Milieumaatschappij.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Fluxys Belgium nv (hierna Fluxys) voorziet de aanleg van een nieuwe waterstofleiding en CO₂-leiding op de verbinding tussen de zeehavens van Gent en Antwerpen, concreet tussen de bestaande stations in Zelzate en Kallo en in parallel met onder meer een bestaande aardgasleiding van Fluxys. Fluxys Belgium NV is de beheerder van het Belgische aardgastransportnetwerk en heeft als opdracht de bevoorrading van bedrijven en gezinnen te verzekeren. Daarnaast bouwt Fluxys versneld aan het netwerk voor waterstof en CO₂. Ze beheert daartoe het netwerk van de hoofdtransportleidingen onder hogedruk, waarmee het distributienetwerk wordt bevoorraad. De toekomstige energiebehoefte in België en de (huidige) configuratie van de aardgas- en elektriciteitsinfrastructuur van Fluxys en Elia maken het nodig om de hoofdaanvoer naar de Haven van Antwerpen te versterken met een nieuwe waterstofleiding en een nieuwe CO₂-leiding tussen de posten van Zelzate (zeehaven Gent) en Kallo (zeehaven Antwerpen), parallel aan de transportas Zomergem – Zelzate - Loenhout. De nieuwe verbinding Zelzate-Kallo komt aan verschillende behoeften tegemoet:
 - De leiding is nodig in functie van de uitbreiding van het netwerk om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingzekerheid zal doormaken: de uitfasering van de nucleaire productiecapaciteit, de groei van de elektriciteitsvraag in het licht van de toenemende elektrificering van het energiegebruik, en de nood aan flexibele productiecapaciteit als back-up voor de toenemende variabiliteit van de elektriciteitsproductie met wind en zon die in capaciteit verder zal toenemen. Het project is in de beginfase opgevat als een nieuwe aardgasleiding maar in het licht van de versnelde transitie zal een waterstofleiding worden voorzien. Tegelijk wordt een CO₂-leiding aangelegd.
 - Aanvoercapaciteit om een antwoord te bieden voor een aantal industriële gasaansluitingen in de Antwerpse haven die een belangrijke cluster chemische industrie bevat. Op korte termijn zijn er belangrijke uitbreidingen gepland.

- De infrastructuur is de beste keuze vanuit het perspectief van een zo goed mogelijke diversificatie van de aanvoerroutes. Ze zal toelaten om de bevoorradingszekerheid van de haven te versterken in de context dat de laagcalorische gasnetten die de grootstad Antwerpen van Nederlands Groningengas voorzien zullen zijn omgezet naar hoogcalorische gasnetten.
- In het licht van de energietransitie is deze infrastructuur tevens compatibel met de instroom van koolstofneutraal groen gas. Wanneer de conversie naar H-gas een feit zal zijn en de belasting van de as Zelzate-Kallo het toelaat, wordt voorzien om deze leiding te integreren in een nieuw te ontwikkelen netwerk, hetzij voor het transport van hernieuwbare gassoorten zoals biogas, synthetisch gas of groene waterstof of waterstofhoudend aardgas, hetzij voor koolstof: CO₂ dat door de petrochemische industrie zal worden afgevangen, kan dan worden vervoerd om vervolgens in uitgeputte olie- en gasvelden bijvoorbeeld in de Noordzee te worden opgeslagen, mogelijk in afwachting om later terug te worden opgewerkt en zo te worden opgenomen in de circulaire economie.
- Het betreft een versterking van de hoofdassen van het energievervoersnet. Deze hoofdassen betreffen leidingen met hoge capaciteit die de doorvoer van grens naar grens verzorgen of belangrijke interne verbruiksclusters bereiken zoals de havens van Antwerpen, Gent en Zeebrugge. De voorziene verbinding is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Beveren, Moerbeke, Stekene, Sint-Gillis-Waas, Wachtebeke en Zelzate. Dergelijke verbinding die onder meer het waterstofnetwerk versterkt wordt beschouwd als een hoofdtransportleiding.
- De plandoelstelling is de aanleg van hoofdtransportleidingen, die de aanvoer van energieproducten naar Antwerpen versterken, mogelijk maken, zodat:
 - de nodige leidingcapaciteit beschikbaar is om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingszekerheid zal doormaken: de uitfasering van de nucleaire productiecapaciteit, de groei van de elektriciteitsvraag in het licht van de toenemende elektrificering van het energiegebruik, en de nood aan flexibele productiecapaciteit als back-up voor de toenemende variabiliteit van de elektriciteitsproductie met wind en zon die in capaciteit verder zal toenemen.
 - de nodige aanvoercapaciteit voorzien wordt voor een aantal industriële energieaansluitingen in de haven en toekomstige uitbreidingen in de (petro-) chemische sector.
 - de bevoorradingszekerheid van de haven versterkt wordt in afwachting dat de L-gasnetten die de grootstad Antwerpen van Nederlands Groningengas voorzien, zullen zijn omgezet naar duurzame energiedragers zoals H₂.
- De infrastructuur compatibel is met de instroom van koolstofneutraal groen gas. Wanneer de conversie naar H-gas een feit zal zijn en de belasting van de as Zelzate-Kallo het toelaat, wordt voorzien om deze leiding te integreren in een nieuw te ontwikkelen netwerk: hetzij voor het transport van hernieuwbare gassoorten zoals biogas, synthetisch gas, groene waterstof of waterstofhoudend aardgas, hetzij voor CO₂ dat door de petrochemische industrie zal worden afgevangen. Dat kan dan worden vervoerd om vervolgens in uitgeputte olie-en gasvelden in de Noordzee te worden opgeslagen.

- De plandoelstelling wordt in het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan GRUP vertaald door het voorzien in een overdruk leidingstraat voor ondergrondse leidingen en een bestemming openbaar nut voor de bijhorende infrastructuur zoals, in geval van een waterstofleiding, bijvoorbeeld stations en afsluiterknooppunten.
- Het huidige aardgasnetwerk zal naar verwachting een belangrijke rol zal spelen in het vervoer van energiedragers zoals waterstof en groene gassen, die duurzame alternatieven zijn voor aardgas. Door de energietransitie kunnen op termijn ook andere stoffen overwogen worden. In het GRUP wordt niet limitatief bepaald welke stoffen toegelaten zijn. De voorziene waterstof- en CO₂-leidingen dragen aldus bij aan het faciliteren van de energietransitie.
- Voorliggend plan geeft uitvoering aan het richtinggevend gedeelte van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen dat bepaalt dat hoofdtransportleidingen op Vlaams niveau worden geselecteerd en in ruimtelijke uitvoeringsplannen worden vastgelegd. Het transport via pijpleidingen wordt vanuit ruimtelijk oogpunt gestimuleerd als een duurzame transportwijze, in functie van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. De verbinding tussen twee Vlaamse zeehavens, die geselecteerd zijn als poorten, wordt beschouwd als een hoofdtransportleiding.
- De Vlaamse Regering keurde op 12 mei 2023 het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 definitief goed. Het betreft een update van het initiële VEKP dat in 2019 werd goedgekeurd en de inspanningen in de sectoren transport, gebouwen, landbouw, (lichte) industrie en afvalsector aanscherpt. Vlaanderen moet de komende jaren grote stappen vooruit zetten om het energiesysteem koolstofarm en duurzamer te maken. Dat is nodig om de Vlaamse klimaat- en energiedoelstellingen voor 2020 en daarna te realiseren. De klimaatdoelstellingen vereisen een transitie van de economie richting een groene en circulaire economie. Voorliggend plan kadert in het slim energiesysteem dat moet toelaten om flexibel in te spelen op het fluctuerend aanbod aan hernieuwbare energie.
- Het planologisch reserveren van leidingstraten in Vlaanderen kadert in het voorzien in de nodige energiebevoorrading op nationaal niveau. Het nieuwe netwerksegment zal onderdeel vormen van een ruimer netwerk dat mee instaat voor de energiebevoorradingzekerheid. Waterstof, als energiedrager en CO₂ en de capaciteit van het netwerk zijn nodig om de huidige en volgende generaties flexibel van grote hoeveelheden groene energie te voorzien en de uitstoot van CO₂ te verminderen.
- Voorliggend plan past ook in de transitie naar hernieuwbare energie en de doelstelling om de CO₂-uitstoot te verminderen door een toename van de productie van hernieuwbare energie, het verhogen van de transportcapaciteit voor CO₂ in functie van ondergrondse opslag en het verhogen van de verbondenheid in het Europees energienetwerk.
- De waterstofleiding is nodig in functie van de uitbouw en uitbreiding van het netwerk om de energietransitie te voltrekken en België en Vlaanderen voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingzekerheid zal doormaken: de uitfasering van de nucleaire productiecapaciteit, de groei van de elektriciteitsvraag in het licht van het toenemend elektrificeren van het energiegebruik, en de nood aan flexibele productiecapaciteit als back-up voor de toenemende variabiliteit van de elektriciteitsproductie met wind en zon die in capaciteit verder zal toenemen. Meer

specifiek verhoogt de nieuwe waterstofleiding de mogelijkheden voor energiebevoorrading van de haven van Antwerpen. De CO₂-leiding biedt de mogelijkheid om CO₂ te transporteren naar opslaglocaties, voornamelijk in de Noordzee en voormalige aardgaswoningen. Bovendien biedt de aanduiding van een leidingstraat de mogelijkheid om op een snelle manier bijkomende hoofdtransportleidingen te realiseren. In zijn geheel vormt het plan aldus een cruciaal onderdeel in het ondergrondse infrastructuurnetwerk van de haven van Antwerpen en het geheel van de Vlaamse Zeehavens dat in de toekomst verder zal uitgebouwd worden. Dat ondergrondse netwerk is de meest milieu- en energievriendelijke manier om de zeehavens infrastructureel met elkaar te verbinden..

- In functie van een efficiënt ruimtegebruik en om te verhinderen dat de toename van pijpleidingen en elektriciteitsleidingen de onbebouwde ruimte verder versnipperd, de ruimtelijke kwaliteit vermindert en tot aantasting van het fysisch systeem en het ecologisch functioneren leidt, wordt voor de toekomstige ontwikkeling een maximale bundeling met lijninfrastructuren van Vlaams niveau vooropgesteld in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De leidingstraat wordt volledig voorzien in bundeling met bestaande leidingen en met de A11, zij het dat de leidingstraat op een beperkt aantal locaties lokaal, omwille van bestaande bebouwing en omwille van de aanwezigheid van natuurwaarden, op enige afstand van de A11 wordt voorzien. Deze lokale aanpassingen doen geen afbreuk aan het bundelingsprincipe voor het traject als geheel. . Om de impact op de omgeving verder zoveel mogelijk te beperken werden verschillende mogelijke tracés op de verbinding Zelzate – Kallo onderzocht, ten noorden en ten zuiden van de E34
- In toepassing van het bundelingsprincipe wordt het tracé van de aan te leggen leiding voorzien als een leidingstraat. Daardoor kan het tracé in de toekomst ook gebruikt worden voor bijkomende leidingen.
- In het planproces werden tracé-alternatieven onderzocht uitgaande van een volledige bundeling met de E34. Er werden eveneens lokale varianten onderzocht die op specifieke plaatsen niet onmiddellijk aansluiten bij de E34. Omwille van de maximale bundeling van leidingen is een aanduiding ten noorden van de E34 aangewezen, met uitzondering van het gedeelte ter hoogte van de Waaslandhaven omwille van natuurwaarden in de bufferstrook tussen de E34 en de Waaslandhaven, zoals ook blijkt uit de scopingnota van het GRUP E34-West ter hoogte van de Waaslandhaven. Ter hoogte van de Kruisstraat blijkt de gebundelde aanleg met de E34 technisch uitdagend maar haalbaar zodat geopteerd wordt voor de meest gebundelde variant, waardoor de impact op de landbouw beperkt kan worden en waardoor gevolg wordt gegeven aan de uitgebrachte adviezen. Deze tracé-alternatieven werden in het plan-MER gelijkwaardig onderzocht en vergeleken. Vanuit de milieu-beoordeling is geen uitgesproken voorkeur voor één van de varianten.
- De resultaten en conclusies van het onderzoek tot milieueffectrapportage zijn verwerkt in het ontwerp en weergegeven in de toelichtingsnota. De milieubeoordeling omvat elementen voor de watertoets en de impact op beschermde soorten en habitats. Met het watersysteem en het leefmilieu is rekening gehouden bij de redactie van de stedenbouwkundige voorschriften. In de stedenbouwkundige voorschriften zijn bepalingen opgenomen die garanderen dat de opvang en infiltratie van het hemelwater op het terrein gebeurt. De stedenbouwkundige voorschriften bevatten

de voorwaarde om op specifieke kwetsbare plaatsen geen gebruik te maken van een aanleg in open sleuf, maar van een aanlegtechniek met beperkte impact op de omgeving door de diepere ligging. Op basis van de geïntegreerde milieubeoordeling kan geoordeeld worden dat het plan geen nadelige gevolgen heeft voor het watersysteem die niet kunnen worden gecompenseerd, noch op beschermde soorten en habitats of andere aspecten van het leefmilieu.

- De neerslag van de ruimtelijke afweging is opgenomen in de toelichtingsnota bij het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving :

- Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 1.3.1.1, §1, eerste lid.
- Het koninklijk besluit van 24 maart 1978 houdende de vaststelling van het gewestplan Gentse en Kanaalzone en latere wijzigingen;
- Het koninklijk besluit van 7 november 1978 houdende de vaststelling van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren en latere wijzigingen;

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. Het bij dit besluit gevoegde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Zelzate - Kallo' wordt voorlopig vastgesteld.

De normatieve delen van dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zijn bij dit besluit gevoegd als:

1. bijlage I, het grafisch plan;
2. bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften bij het grafisch plan.

De niet-normatieve delen van dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zijn bij dit besluit gevoegd als:

1. bijlage IIIa, de toelichtingsnota met de tekstuele toelichting;
2. bijlage IIIb, de toelichtingsnota kaarten;
3. Bijlage IV, het ontwerp plan-MER;

Artikel 2. De Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 15 september 2023.

De Minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR